

**Παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητας της τιμώμενης από την
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Επιστημών της Αγωγή, Ελένη
Φτιάκα**

Άλκη Ζέη: Κυνηγώντας το όνειρο...

Δε θα σας πώ ψέμματα! Όσο κι αν το προσπάθησα, στάθηκε αδύνατον να θυμηθώ την πρώτη φορά που διάβασα παιδικό βιβλίο της Άλκης Ζέη. Οι μνήμες χάνονται βαθιά στο εφηβικό και παιδικό παρελθόν μου και δεν υπάρχει κανένα στιγμιότυπο για να το συνδέσω. Θυμάμαι όμως, και πολύ καλά μάλιστα, την πρώτη φορά που διάβασα την Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα!

Ήταν το 1994. Ήμουν ακόμα φρέσκια στην Κύπρο από την Αγγλία και είχα πάει να ψωνίσω στο Βιβλιοπωλείο της Εστίας όπου περνούσα τότε άπειρες ώρες ψάχνοντας για βιβλία για τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και για μένα. Διάλεξα τρία. Τάδωσα στη Λένα για να τα χτυπήσει στο ταμείο. Εκείνη τα κοίταξε, τα βιβλία, εμένα, και ξανά! Τα βιβλία, εμένα! 'Ελένη, μήπως έχεις κάτι να μου πεις;' με ρώτησε. Σαν τι; ξαφνιαστήκα εγώ! 'Κάτι προσωπικό ίσως...' Χαμπάρι εγώ. 'Μήπως αρραβωνιάστηκες;' 'Πού το ξέρεις;' έκπληξη εγώ...

Μου δείχνει τα βιβλία: Γιαννακοπούλου, Ζατέλη, Ζέη: Πρόβα Νυφικού, Η Περσινή Αρραβωνιαστικιά, η Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα!

Κόκκαλο εγώ! Δεν είχα καν συνείδηση του πράγματος... Είναι γεγονός ότι το υποσυνείδητό μου δουλεύει σκληρά όταν το συνειδητό κοιμάται...

Κι έτσι πανηγυρικά μπήκε στην -ενσυνείδητη τουλάχιστον- ζωή μου η Άλκη Ζέη! Στα χρόνια που πέρασαν διάβασα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο όλα της τα βιβλία! Μα όλα! Όχι μόνο αυτά που θεωρούνται κλασσικά, αλλά και τα λιγώτερο γνωστά, και τα διηγήματα για ενήλικες, και τα νεανικά της, και τις συνεργασίες της με τη Ζώρζ Σαρρή, όλα! Κι όχι μία αλλά πολλές φορές. Και όταν έφτασαν τα παιδιά μου στο Γυμνάσιο τα ξαναδιάβασα από την αρχή.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο έμαθα, κατά τύχη, όπως μαθαίνω όλα τα σημαντικά στη ζωή μου, ότι η Άλκη Ζέη ήταν στην Κύπρο για μια σύντομη επίσκεψη. Πήγα, την είδα, την άκουσα, την εβγαλα φωτογραφίες με τα παιδιά, την ηχογράφησα να διαβάζει το Καπλάνι της βιτρίνας, κι έπειτα της παραπονέθηκα ότι δε μας ενημέρωσε εγκαίρως για να τη φέρουμε στο Πανεπιστήμιο να τη δουν και να την ακούσουν και οι φοιτητές μας. Μου υποσχέθηκε να το κάνει την επόμενη φορά. Της υποσχέθηκα να την καλέσω στο Πανεπιστήμιο. Πράγματι στις 12 Μαρτίου του 2012 είχαμε μια κατάμεστη Αίθουσα Τελετών. Ακροατές από 7 έως 77 ετών για να δουν και να ακούσουν την Άλκη Ζέη. Και στάθηκαν όλοι υπομονετικά στην ουρά στο τέλος για να τους υπογράψει τα βιβλία της.

Στο μεταξύ στην επέτειο του Πολυτεχνείου αισθάνθηκα πέρσι την ανάγκη να κάνω μια επετειακή εκπομπή. Βασικό μου κείμενο η Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα την οποία ξαναδιάβασα μετά από 20 σχεδόν χρόνια. Στόχος μου να δείξω μέσα από το κείμενο της Ζέη πώς φτάσαμε στο '73 ξεκινώντας από το '40. Κι όλα αυτά Π.Κ. προ της καταστροφής δηλαδή που ακολούθησε την κατάρευση

της κυβέρνησης Παπανδρέου. Απόδραση στο παρελθόν για να αποφύγω μια δύσκολη εποχή ή ηθελημένη αναζήτηση αιτίων και αιτιατών;

Έχουν γραφτεί και ειπωθεί πολλά και διάφορα για την Άλκη Ζέη και το έργο της, από λογοτέχνες, αναλυτές, ακαδημαϊκούς, κριτικούς, αναγνώστες, φίλους... Όλα θετικά, και όλα βοηθητικά στο να κατανοήσουμε το έργο της και να το εκτιμήσουμε στις σωστές του διαστάσεις. Τι θα μπορούσαμε να προσθέσουμε εμείς εδώ απόψε;

Επιτρέψτε μου να μοιραστώ μαζί σας τι ήταν εκείνο που με ενθουσίασε εμένα όταν ξαναδιάβασα τη δουλειά της για παιδιά και ενήλικες. Μετά την πρώτη μας επαφή πρόσωπο με πρόσωπο, τον Σεπτέμβρη του 2011, τη δούλεψα στο μυαλό μου, τη χρησιμοποίησα στα μαθήματά μου, την έκανα ραδιοφωνική εκπομπή και τελικά την άφησα να μουλιάσει το είναι μου, για να φτάσω στις αρχές της Άνοιξης που τη συνάντησα για δεύτερη φορά να πιστεύω ότι είναι μοναδική, και να κρίνω ότι της αξίζει να τιμηθεί με το σημαντικό τίτλο που της απονέμεται σήμερα.

Η Άλκη Ζέη κατάφερε να δει και να αναδείξει τον *άνθρωπο* πίσω από το προσωπίο της στράτευσης. Το έκανε μάλιστα αυτό σε εποχές σκληρές και δύσκολες σαν τη σημερινή! Κι έτσι, αν την αξιοποιήσουμε σωστά, η δουλειά της μπορεί να λειτουργήσει ως πυξίδα για μας σήμερα!

Δεν ξέρω πόσο εύκολο είναι να αντιληφθεί κανείς αυτό που λέω όταν δεν έχει συγκρουστεί με το περιβάλλον του, όταν όλα του έχουν έρθει βολικά και εύκολα, και όταν η ιδεολογία του, ή η έλλειψη αυτής, ταυτίστηκε ευνοϊκά και ευοίωνα με το κατεστημένο γύρω του.

Εμένα, που μεγάλωσα στην Ελλάδα της Χούντας και διδάχτηκα να χωρίζω τους ανθρώπους σε φιλήσυχους οικογενειάρχες και αιμοδιψείς κομμουνιστοσυμμορίτες- ήταν τέρατα οι κομμουνιστές στις διδαχές μας, δεν ήταν άνθρωποι- αυτή η ανακάλυψη κυριολεκτικά με συντάραξε. Η ανακάλυψη, ότι υπήρξαν άνθρωποι στη σύγχρονη Ελλάδα που ξεκίνησαν με το ιδανικό να χτίσουν μια καινούργια Ελλάδα -είχαν κάθε λόγο να το θέλουν αυτό τότε- έναν καινούργιο κόσμο, πιο δίκαιο, πιο έντιμο, πιο δημοκρατικό, πιο αξιοκρατικό, και στο ιδανικό αυτό θυσίασαν και τις πιο απλές ανθρώπινες χαρές και ανέσεις, τη δυνατότητα να κοιμούνται ξένοιαστα σε ένα ζεστό κρεβάτι τη νύχτα στο σπίτι τους – θαρρώ αυτό μου κόστισε παραπάνω από τις εκτελέσεις και τα βασανιστήρια που είχα συναντήσει και σε άλλα ιστορικά και πολιτικά πλαίσια, την πολυτέλεια να τρώνε ένα πιάτο ζεστό φαί στο τραπέζι τους με την οικογένειά τους τριγύρω, τη σιγουριά να κοιμούνται το βράδυ αγκαλιά με τον άνθρωπο που αγαπούν, την απλή και βαρετή καθημερινότητα που όλοι εκλαμβάνουμε ως δεδομένη... Ότι όλοι αυτοί ήταν άνθρωποι με όνειρα για το μέλλον και ότι τα θυσίασαν όλα για ένα μακρινό ιδανικό, αυτό το βρήκα αβάσταχτο!... (σ. 36. Είμαι με το χωροφύλακα στον ηλεκτρικό...)

Θα μου πείτε: σιγά την ανακάλυψη! Άνθρωποι θάταν κι αυτοί. Τι θάταν!

Κι εκεί βέβαια θα κάνετε λάθος! Διότι το βασικό πρόβλημα που δημιουργεί η προκατάληψη - και η κατάλληλη καλλιέργειά της από τα εκπαιδευτικά και τα κοινωνικά συστήματα - στην αντίληψή μας όσον αφορά τον 'άλλο', είναι ακριβώς αυτό! Υποβαθμίζει τον 'άλλο' σε βαθμό που να του στερεί την ανθρώπινη ιδιότητα. Κατά βάθος δεν πιστεύουμε ότι αυτός ο άλλος είναι άνθρωπος σαν κι εμάς! Κι αυτό ακριβώς μας δίνει τη δυνατότητα να του φερθούμε σαν να μην ήταν άνθρωπος. Σαν να ήταν ζώον! Και κάτι χειρότερο ίσως. Σα να ήταν ένα είδος τέρατος περιττό ή και επικίνδυνο για το ανθρώπινο είδος. (σ. 163 Εις το δικαστήριο ανηλίκων...)

Σας έχω χάσει ίσως! Για να το δούμε λίγο μαζί!

Τα τριάντα τελευταία χρόνια, από τότε που άρχισα να καταλαβαίνω τον εαυτό μου επαγγελματικά δηλαδή, ασχολούμαι με τη διαφορετικότητα. Το ήξερα, δεν το ήξερα ότι τα διαφορετικά άτομα -παιδιά κυρίως- τα οποία συναντούσα στη δουλειά μου ήταν άνθρωποι; Το ήξερα! Μου το έλεγε το ένστικτό μου ακόμα και σε καταστάσεις όπου όλοι οι ειδικοί μου έλεγαν - και ήταν η πλειοψηφία αυτές οι καταστάσεις, και ήταν πολλοί και σπουδαίοι αυτοί οι ειδικοί- ότι όχι! Αυτό εδώ είναι ένα τέρας! Που χτυπιέται, που δαγκώνει, που ορμάει στα άλλα παιδιά! Επιθετικό! Επικίνδυνο! Πρέπει να απομονωθεί! Πρέπει να κλειδωθεί!

Πάντα, μα πάντα από τότε που όντας 23 χρόνων και εντελώς άβγαλτη επισκεπτόμουν ειδικά σχολεία, οικοτροφεία, ιδρύματα, άσυλα, και έβλεπα παιδιά πίσω από κάγκελα κι αμπαρωμένες πόρτες, πάντα αναρωτιόμουν τι με χωρίζει από κείνο το παιδί. Γιατί είναι αυτό από κείνη την πλευρά του κάγκελου κι εγώ από την άλλη! Πόσο δύσκολο θα ήταν να αντιστραφούν οι ρόλοι μας; Ποτέ, ούτε για μια στιγμή δε σκέφτηκα ότι εγώ είμαι άνθρωπος κι εκείνο όχι!

Και παρόλη την έντονη αμφισβήτηση και τον προβληματισμό απέναντι σε ένα πανίσχυρο επαγγελματικό κατεστημένο που παρουσίαζε και αντιμετώπιζε τον **άλλο** ως τέρας, και τον απέκλειε και τον 'θεράπευε' ως τέτοιο, χρειάστηκα δύο σχεδόν δεκαετίες για να γράψω το 2005 ότι 'τα παιδιά έχουν πρώτα-πρώτα παιδικές ανάγκες κι ύστερα μόνο ειδικές ανάγκες!' Δύο δεκαετίες! Κι όταν επιτέλους το έγραψα, δεν κατέθετα το δικό μου προβληματισμό, αλλά τα λόγια της κόρης μου τα οποία σε ηλικία 4 ετών τότε και σε ανύποπτο χρόνο μου είχε πεί για μια συμμαθήτριά της με κινητική αναπηρία!

Η Άλκη Ζέη έχει καταφέρει πολύ απλά να μας κάνει να δούμε τον *άνθρωπο* πίσω από τον **άλλο**, όχι τώρα, τώρα όλοι τον βλέπουν ή λένε ότι τον βλέπουν, είναι πια της μόδας να ασπάζεσαι τη διαφορετικότητα, αλλά σε εποχές που αν μπορούσες έστω να δεις τον άνθρωπο πίσω από το πολιτικό προσώπείο, αυτό σήμαινε ότι ήσουν και εσύ του ιδίου φυράματος, **άλλος** δηλαδή και άρα εξίσου απορριπτός! Ήταν δηλαδή επικίνδυνο να το βλέπεις και πολύ πιο επικίνδυνο να το καταθέτεις δημόσια... Με λίγα λόγια, η Άλκη Ζέη κατάφερε να μιλήσει για κείνον τον **άλλον** με αγάπη σε μια εποχή που όλοι τον αγνοούσαν επιδεικτικά. Κατάφερε να μας κάνει να δούμε τον πόνο και τον αγώνα του, τη διαμάχη, την αγωνία του και τελικά τη διάψευσή του, την κατάρρευση όλων των ονείρων και των ιδανικών του, την άσκοπη; -αυτό χρειάζεται συζήτηση- θυσία του, θυσία μιας ολόκληρης ζωής, και να τον πονέσουμε!

Και τα κατάφερε όλα αυτά χωρίς να μας κάνει να νιώσουμε ότι είναι εχθρός μας εκείνος, ή και αυτή που μας τον έφερε τόσο κοντά! Ξέρετε τι μεγέθους κατόρθωμα είναι αυτό; Τόνοι μελάνι έχουν χυθεί για να γίνει κατορθωτό να πλησιάσουμε τον **άλλο**, κι όμως ελάχιστοι το έχουν καταφέρει. Σε εποχές σκληρές και αδυσώπητες με το αίμα ακόμα νωπό ανάμεσα σε αδέρφια, ξέρετε τι κατόρθωμα είναι να σκέφτεται κανείς ψύχραιμα και νηφάλια και να βοηθάει και τους άλλους να κάνουν το ίδιο; Κι όμως η Άλκη Ζέη το κάνει εύκολα, αβίαστα, χωρίς να φαίνεται να προσπαθεί καθόλου. (σ. 41 Ένα κεφάλι μπηγμένο...)

Πώς το κατάφερε αυτό μπορεί να διερωτάσθε! Πώς το έκανε; Καλώς διερωτάσθε διότι αυτή είναι μια διαδικασία που θα θέλαμε να τη μάθουμε για να μπορέσουμε να την κάνουμε να επαναληφθεί!

Το κατάφερε λοιπόν κατ' αρχάς διότι είπε την αλήθεια. Είναι εμφανές στον αναγνώστη ότι οι πιο σκληροί πυρήνες της διήγησης σε όλα της τα έργα είναι και οι πιο αληθινοί!

Ναι! Υπάρχουν άνθρωποι, ακόμα και μικρά παιδιά που λυγίζουν μπροστά στον εκφοβισμό ή τη δωροδοκία και καρφώνουν τους φίλους τους για να σώσουν το τομάρι τους. Ακόμα κι αν το τομάρι αυτό δεν κινδύνευε στ' αλήθεια. Ακόμα κι αν οι φίλοι βρίσκονται αντιμέτωποι με πραγματικό κίνδυνο! (Το καπλάνι της βιτρίνας)

Ναι! Συχνά το άδικο δικαιώνεται, και όσοι πολέμησαν για το δίκιο καταστρέφονται. Οι κακοί κερδίζουν και οι καλοί αγωνιούν τι θ' απογίνουν. Και ναι, συχνά είναι οι καλοί που χάνονται άδικα στον αγώνα. (Η Μωβ ομπρέλλα)

Ναι! Οι Γερμανοί έφυγαν πυροβολώντας από την Ελλάδα το 1944 και σ' αυτή την αχρείαστη σφαγή πήραν μαζί τους και άλλους αθώους οι οποίοι είχαν καταφέρει να περάσουν τα χειρότερα κι είχαν αρχίσει να ελπίζουν ότι θα ζήσουν να δουν μια λέπτερη μέρα! (Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου)

Ναι! Υπάρχουν άνθρωποι που περνούν από φριχτά κι ανείπωτα βασανιστήρια σε αηδιαστικές φυλακές ολοκληρωτικών καθεστώτων, που τσακίζεται η ζωή και η αξιοπρέπιά τους μόνο και μόνο για τα πιστεύω τους. (Κοντά στις ράγες)

Ναι! Όταν έχουμε έλλειμμα δημοκρατίας, μπορεί κάποιος να κατηγορηθεί, να δικαστεί και να εκτελεστεί ακόμη γιατί ήταν σε λάθος μέρος τη λάθος ώρα, γιατί είπε τη λάθος λέξη σε λάθος άνθρωπο. (Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα)

Ναι! Αυτοί που παίρνουν ναρκωτικά είναι παιδιά όμορφα και ψηλά και ταλαντούχα, και νέα που μπορεί να παίζουν εξαίσιο πιάνο και να έχουν γονείς που τ' αγαπούν και τα μεγάλωσαν με όνειρα. Μετά κάτι κάπου πάει στραβά, και τα χάνουμε! (Οι αράχνες της Κωνσταντίνας)

Ναι! Λέει την αλήθεια! Για πολύ σκληρά πράγματα! Και το ξέρουμε!

Τη λέει επίσης καλά! Κι άλλοι ξέρουν την αλήθεια! Και ίσως θέλουν κι άλλοι να την πούν, αλλά δεν ξέρουν να την πούν τόσο καλά!

Αλλά δεν θα μείνω στο πώς - αυτή είναι μάλλον δουλειά των φιλολόγων! Θέλω να πάω παραπέρα...

Το σημαντικό δεν είναι μόνο ότι λέει την αλήθεια! Και μάλιστα μια αλήθεια τόσο σκληρή που τσακίζει κόκκαλα! Το σημαντικό είναι ότι δεν σταματάει εκεί!

Μέσα σε όλα αυτά τα σπαραξικάρδια που συχνά διηγείται, μέσα από τον πόνο και το αίμα και την καταστροφή, οι βασικοί ήρωες επιβιώνουν, γίνονται σοφώτεροι και συνεχίζουν τη ζωή τους στο φώς μιας καινούργιας μέρας! Δεν ζουν απλώς! Ζουν καλλίτερα! Γίνονται ευτυχισμένοι!

Μ' αυτή την έννοια, το γεγονός ότι γράφει κυρίως παιδική λογοτεχνία βοηθάει ιδιαίτερα! Διότι αν ένας συγγραφέας που γράφει για ενήλικες έχει την πολυτέλεια να βουλιάξει τους ήρωές του στην καταστροφή και να τους αφήσει εκεί, έστω κι αν αυτή είναι μια δίκαιη τιμωρία, -τάθελαν και τάπαθαν- μία συγγραφέας που γράφει για παιδιά δε μπορεί βέβαια να το κάνει αυτό! Δε μπορούμε να απελπίζουμε τα παιδιά για να τα προετοιμάσουμε για τις απογοητεύσεις της ζωής. Αυτό θα ήταν ανώφελο, εκτός από σκληρό και απάνθρωπο. Οι δυσκολίες θα έρθουν στα σίγουρα, και τα παιδιά θα πρέπει να είναι γερά και έτοιμα να τις δεχτούν! Και θα είναι έτσι, όχι αν τα έχουμε προετοιμάσει για την απελπισία (κύριε ελέησον!) αλλά αν τα έχουμε δυναμώσει με αγάπη και αισιοδοξία! Ναι! Θάρθουν δύσκολες ώρες! Μα θα περάσουν και πάλι! Κι εσύ να σταθείς όρθιος και δυνατός! Στα παιδιά δείχνουμε το φώς αν θέλουμε να τα βοηθήσουμε - όχι το σκοτάδι! Χωρίς βέβαια να ψευδόμεστε ότι δεν υπάρχει σκοτάδι!

Ο Μιχάλης Αργυρίδης εξέδωσε πρόσφατα ένα βιβλίο που τιτλοφορείται Άλκη Ζέη : Η τέχνη του να μιλάς στα παιδιά με «έντιμο» τρόπο! Νομίζω δε θα μπορούσε να το τοποθετήσει κανείς καλλίτερα!

Είμαστε έντιμοι απέναντι στα παιδιά! Λέμε αλήθειες που πονάνε, αλλά στο τέλος δείχνουμε το ουράνιο τόξο, γιατί η ζωή πρέπει να πάει μπροστά και θα πάει μπροστά αν το θέλουμε!

Υπάρχει όμως κάτι άλλο που θέλω να προσθέσω εδώ για να ολοκληρωθεί η εικόνα του **πώς το κάνει!**

Η Άλκη Ζέη επιλέγει κατ' αρχάς παιδική λογοτεχνία για να πει αυτά που θέλει, για να μην είναι στα πόδια των μεγάλων! Τι θα πεί αυτό; Δείτε ποιού την περιβάλλουν! Ένας λόγιος παππούς (Το καπλάνι της βιτρίνας), μια μεγάλη και έξυπνη αδερφή, όμορφη και αριστούχα στο σχολείο, (Ρόσμερσχολμ), μία νονά καταξιωμένη συγγραφέας, (Οδός Λευκωσίας) ένας σύζυγος αρκετά μεγαλύτερος σε ηλικία και σε ύψος (!) και γνωστός θεατράνθρωπος (Αχ! Αυτός ο Ταϊρωφ) κι ένας ολόκληρος κύκλος λογοτεχνών θεατρικών και διανοούμενων (Γιώργος Σεβαστίκογλου, Κάρολος Κουν, Γιάννης Τσαρούχης, Κώστας Βάρναλης, Νίκος Καββαδίας, Τίτος Πατρίκιος, Μελίνα Μερκούρη, Διδώ Σωτηρίου, Ελένη Χατζηαργύρη) για τους οποίους η Άλκη είναι η μικρή και τρυφερή τους Άλκη όπως το θέτει αργότερα ο Μάριος Πλωρίτης.

Σ' αυτόν τον φοβερό ανταγωνισμό, με όλους αυτούς τους μεγάλους γύρω της κυριολεκτικά και μεταφορικά, τι μένει να γράψει η Άλκη; Διαλέγει παιδική λογοτεχνία. Κανένας απ' αυτούς δεν την θεραπεύει, και ίσως και κανένας δε θα ασχοληθεί σοβαρά μαζί της – θα μπορέσει να περάσει απαρατήρητη, έτσι όπως συχνά θέλουν να περνούν και οι ήρωές της! (Η Κωνσταντίνα και οι Αράχνες της)

Αλλά δεν τα καταφέρνει! Αντίθετα τους εκπλήσσει όλους με το ταλέντο της και τους κάνει περήφανους, αυτό το μικρό εκείνους τους μεγάλους! Κι είναι η μοίρα των μικρών να μεγαλώνουν, και να ξεπερνάνε τους δασκάλους τους, ευτυχώς, και να ζουν για να τους τιμήσουν και να τους βγάλουν ασπροπρόσωπους. Κι αυτό κάνει και η Άλκη.

Αλλά υπάρχει κι ένας ακόμα λόγος που η Άλκη Ζέη γράφει παιδική λογοτεχνία με ευτυχισμένο τέλος. Κι αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Η Άλκη Ζέη είναι η ίδια ευτυχισμένη! Ευτυχώς για κείνην και για μας!

Αν καταπιαστείτε λίγο με τις βιογραφίες των ελληνίδων συγγραφέων εκείνης της γενιάς ή και λίγο μεγαλύτερων που γράφουν για παιδιά ή για ενήλικες, θα φριξείτε! Ψυχροί γονείς, ορφάνια, μοναξιά, διαζύγια, κακοποίηση, πίκρα, δυστυχία, ανεκπλήρωτοι έρωτες, έλλειψη παιδιών, άντρες άπιστοι και σκληροί, απελπισία! Μέσα σ'όλο αυτό το κακό η Άλκη Ζέη ευτύχισε να χαράξει ένα δρόμο προσωπικής και επαγγελματικής ολοκλήρωσης. Σε μια εποχή που οι γυναίκες ήταν αναγκασμένες να διαλέξουν ανάμεσα στην ευτυχία και τη δόξα, η Άλκη Ζέη ήταν η εξαίρεση που κατάφερε να αποκτήσει και τα δύο. Έναν άντρα λατρεμένο – καμιά μας νομίζω δεν έχει διασχίσει τόσες χιλιάδες χιλιόμετρα για να βρει το δικό της έρωτα – είναι σαν τα παραμύθια που λιώνεις 40 ζευγάρια σιδερένια παπούτσια για να βρεις τον καλό σου (Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα), δυό παιδιά υγιή, έξυπνα και χαρούμενα (Ο θεός Πλάτων), δυό εγγόνια αντάξια των παιδιών (Η Δωδέκατη γιαγιά, Ο ψεύτης παππούς). Μια οικογένεια δεμένη μέσα στις αντιξοότητες και τις δυσκολίες (Ο Ευριπίδης), αγαπημένη, ζεστή!

Και πριν απ' αυτό, μια δυνατή σχέση ζωής με μια μεγαλύτερη αδελφή (Το καπλάνι της βιτρίνας) μια μεντορική σχέση με το νονό και τη νονά (Το κοριτσάκι, το ομπρελάκι κι ο Ελευθέριος Βενιζέλος) τρυφερή μαμά, αγαπημένοι παππούδες, θείοι και ξαδέρφια (Το καπλάνι της βιτρίνας) έστω κι αν караδοκεί ένας αυστηρός πατέρας (Όταν ήμασταν παιδιά) και μια επικριτική γιαγιά (Επαναστάτριες για γλυκό του κουταλιού). Και βέβαια, φίλοι, φίλοι, φίλοι... Από τη Ζώρζ Σαρρή των παιδικών της χρόνων μέχρι την Ξένια Καλογεροπούλου της ενηλικίωσης, και την Μαρία Πυλιώτου της Κύπρου.

Πρέπει λοιπόν να είμαστε ευγνώμονες στην οικογένεια και τους φίλους της Άλκης Ζέη, που την γέμισαν με τόσα θετικά βιώματα ώστε να καταφέρει αφ' ενός να αντέξει τα όσα δύσκολα της επιφύλαξε η ζωή, και αφ' ετέρου να μας τα μεταφέρει με τόση χάρη και τόση χαρά και βέβαια με το πασίγνωστο και καταλυτικό χιούμορ της.

Και πρέπει νάμαστε ευγνώμονες και στην ίδια γιατί μας έμαθε να πιστεύουμε στο όνειρό μας, και να το κυνηγάμε έστω κι αν βρίσκεται χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά (Την πρώτη φορά που είδα στο χάρτη που βρίσκεται η Τασκένδη, τρόμαξα!).

Θα κλείσω με αυτό το τελευταίο: το όραμα. Η Άλκη Ζέη, στα ογδόντα τόσα της σήμερα (Γέρασε μικρό' τής λέει η νονά της Διδώ Σωτηρίου όταν εκείνη βρίσκεται πια στα 90 της) -μήπως πρέπει να γίνουμε όλοι συγγραφείς;- είναι χαρακτηριστική εκπρόσωπος μιας γενιάς Ελλήνων που έχτισε μέσα στην μαυρίλα του φασισμού τα πιο λαμπρά οράματα για έναν καλλίτερο κόσμο. Αγωνίστηκε για τον κόσμο αυτόν, και κινήγησε το όνειρό της μέχρι την άκρη της γής. Το έπιασε; Εγώ λέω **ναί!** Το όνειρο ήταν να αλλάξει τον κόσμο και να τον κάνει καλλίτερο. Κι εγώ κρίνω ότι η Άλκη Ζέη τα κατάφερε εκεί που ίσως απέτυχαν πολλοί της γενιάς της: Άλλαξε τον κόσμο και τον έκανε καλλίτερο!

Γιατί ο κόσμος είναι σίγουρα καλλίτερος χάρη στα βιβλία της Άλκης Ζέη που τα απολαμβάνουμε μικροί και μεγάλοι εδώ και μισόν αιώνα.

Και γιατί ο κόσμος αλλάζει με πολλούς τρόπους!

Εμείς χρειάζεται μόνο να βρούμε τον τρόπο εκείνο που μας ταιριάζει για να τον αλλάξουμε και να τον κάνουμε καλλίτερο, μένοντας πιστοί στο όραμά μας μέχρι το τέλος, όπως έκανε η Άλκη Ζέη!

Την ευχαριστούμε που μας έδειξε το δρόμο!

Εφ

Ζέη, Α. (1987) Η Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα, Αθήνα: Κέδρος

Αργυρίδης, Μ. (2011) Η τέχνη του να μιλάς στα παιδιά με «έντιμο» τρόπο, Αθήνα: Μεταίχμιο